

2017 METŲ XXVII LIETUVOS MOKINIŲ ISTORIJS OLIMPIADOS

„LIETUVOS VALSTYBĖ ABIEJŲ TAUTŲ RESPUBLIKOJE“

II ETAPO UŽDUOTYS

DALYVIO(-ĖS) VARDAS, PAVARDĖ:

DALYVIO(-ĖS) MOKYKLA:

REZULTATŲ LENTELE

PILDO VERTINTOJAI

	I dalis	II dalis	III dalis	IV dalis	Iš viso	Parašas
I vertintojas						
II vertintojas						
Galutinis rezultatas						

I DALIS

Pirmą užduoties dalį sudaro 1–30 klausimai su pasirenkamais variantais ir atviro tipo klausimai. Į šiuos klausimus yra tik po vieną teisingą atsakymą. Kiekvienas teisingas atsakymas vertinamas vienu tašku.

1. Kuria kalba buvo parašyta pirmoji spausdinta Lietuvos istorija – Motiejaus Strijkovskio „Lenkijos, Lietuvos, Žemaičių ir visos Rusios kronika“?
 - A Lenkų.
 - B Lietuvių.
 - C Lotynų.
 - D Rusėnų.

2. Kurio architektūros stiliaus atstovu buvo Jonas Kristupas Glaubicus?
 - A Baroko.
 - B Gotikos.
 - C Klasicizmo.
 - D Renesanso.

3. Po Liublino unijos, suvaržant Lietuvos didžiojo kunigaikščio disponavimą valstybės dvarais, buvo siekiama:
 - A aprūpinti žeme didikus;
 - B padidinti išdo pajamas;
 - C plėsti karališkas ekonomijas;
 - D stiprinti bajorų teises.

4. XVII a., siekiant ekonominio našumo dvarų ūkyje, buvo:
 - A auginami pomidorai ir atvežami galvijai iš Olandijos;
 - B diegiamas plūgas ir auginami ryžiai;
 - C naudojama žagrė ir taikoma sėjomaina;
 - D vykdoma melioracija ir plėtojama sodininkystė.

5. Kurio vienuolių ordino atstovu buvo pirmasis Vilniaus universiteto rektorius Petras Skarga?
 - A Benediktinų.
 - B Dominikonų.
 - C Jėzuitų.
 - D Pijorų.

6. Nurodykite ilgiausiai valdžiusį Abiejų Tautų Respubliką valdovą?
 - A Augustas II.
 - B Augustas III.
 - C Stanislovas Augustas Poniatovskis.
 - D Zigmantas Vaza.

7. Kurių trijų kalbų žodyną parengė Konstantinas Sirvydas?
 - A Lenkų – lotynų – lietuvių.
 - B Lenkų – lietuvių – vokiečių.
 - C Rusų – lietuvių – lotynų.
 - D Vokiečių – lietuvių – lotynų.

8. Kuris iš šių leidinių buvo išleistas anksčiausiai?
 A Mikalojaus Daukšos „Postilė“.
 B Alberto Kojalavičiaus-Vijūko „Lietuvos istorija“.
 C Mikalojaus Kristupo Radvilos Našlaitėlio LDK žemėlapis.
 D Martyno Smigleckio „Logika“.
9. Kas nebūdinga XVII a. dvarų kultūrai?
 A Bibliotekos.
 B Muzikantų kapelos.
 C Observatorijos.
 D Portretų galerijos.
10. Kada miestiečiams buvo suteikta teisė dalyvauti Abiejų Tautų Respublikos valdyme?
 A XVI a.
 B XVII a.
 C XVIII a.
 D Niekada.

11. Kurios LDK giminės atstovai buvo šios bažnyčios ir vienuolyno fundatoriais?

- A Chodkevičiai.
 B Pacai.
 C Radvilos.
 D Sapiegos.

12. Kuriame atsakymų variante pateikti žodžiai tinka Paulavos Respublikai apibūdinti?
 A Asmens laisvė, amatai, ekonomija.
 B Činšas, mokykla, valstiečių seimas.
 C Lažas, knyga, pinigai.
 D Manufaktūra, prekyba, kunigaikštis.
13. Kuriame mieste nevyko Abiejų Tautų Respublikos seimai?
 A Gardine.
 B Torunėje.
 C Varšuvoje.
 D Vilniuje.
14. Kuri valstybės gyvavimo sritis po Liublino unijos buvo atskira LDK ir Lenkijai?
 A Įstatymų leidžiamoji valdžia.
 B Įstatymų vykdomoji valdžia.
 C Pilietybė.
 D Valdovas.

15. Kuris iš teiginių netinka Trečiojo Lietuvos Statuto reikšmei apibrėžti?

- A Gynė Lietuvos bajorijos išimtinės teises į pareigybes.
- B Gynė Lietuvos bajorijos išimtinės teises į valstybinių žemių valdymą.
- C Įtvirtino atskiros Lietuvos teisinės sistemos egzistavimą.
- D Suteikė protestantų dvasininkams teisę patekti į seimą.

16. Kurio Rusijos imperatoriaus valdymo laikotarpiu buvo pasirašyti visų trijų Abiejų Tautų Respublikos padalijimų aktai?

- A Aleksandro I.
- B Jekaterinos II.
- C Pavlo I.
- D Petro I.

17. Kuri istorinė asmenybė pavaizduota Jano Mateikos paveikslo centre laiko kryžių?

- A Žygimantas Augustas.
- B Steponas Batoras.
- C Jonas Chodkevičius.
- D Mikalojus Radvila Juodasis.

18–22 klausimus atsakykite remdamiesi pateiktu šaltiniu.

„Šiai kampanijai buvo ruošiamasi itin kruopščiai. Steponas Batoras planavo užėmus Pskovą atkirsti nuo Rusijos Livonijoje buvusias maskvėnų įgulas ir ją galutinai užvaldyti. 1581 m. šiam žygiui buvo sutelkta apie 30 000 karių, tarp jų apie 10 000 iš Lietuvos. Pirmą kartą platesniu mastu kovose dalyvavo rinktiniai pėstininkai. Gausi kariuomenė susirinko Vilniuje, iš kur birželio mėnesį išžygiavo į Dysną, o po to į galutinę jėgų susitelkimo vietą – Polocką“.

18. Kuris karas aprašytas šaltinyje?

- A ATR karas su Švedija.
- B Livonijos karas.
- C Septynerių metų karas.
- D Šiaurės karas.

19. Koks buvo svarbiausias šio karo padarinys?

- A Įvyko I ATR padalijimas.
- B LDK gavo išėjimą į Baltijos jūrą.
- C Livonija tapo LDK dalimi.
- D Sudaryta Kėdainių unija.

20. Kaip su šiuo karu susijusi Liublino unija?

- A Po šio karo buvo sudaryta Liublino unija.
- B Karas tapo Liublino unijos priešastimi.
- C Karo paliaubos sudarytos Liubline.
- D Pasirašant Liublino uniją buvo sutarta pradėti karą.

21. Kokio LDK socialinio sluoksnio atstovai nepaminėti šaltinyje?

- A Bajorai.
- B Miestiečiai.
- C Valdovas.
- D Valstiečiai.

22. Kokį tarptautinį uostą LDK įgijo po šio karo?

- A Gdanską.
- B Klaipėdą.
- C Rygą.
- D Taliną.

1–22 atsakymų raides įrašykite į lentelę.

1–22 ATSAKYMAI

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22

23–30 klausimus atsakykite įrašydami atsakymą.

23. Kurios religinės bendrijos maldos namai yra vadinami kenesa?

24. Koks pareigūnas valdydavo Abiejų Tautų Respubliką tarpvaldyje?

25. Įvardykite asmenybę pavaizduotą šiame paveiksle.

26. Iš kokio kūrinio yra citata? „Ne žemės derlumu, ne drabužių įvairumu, ne šalies gražumu, ne miestų ir pilių stiprumu laikosi tautos, bet daugiausia išlaikydamos savąją kalbą, kuri didina ir palaiko bendrumą, santaiką ir brolišką meilę. Gimtoji kalba yra bendrosios meilės ryšys, vienybės motina, pilietiškumo tėvas, valstybės sargas. Sunaikink kalbą – sunaikinsi santaiką, vienybę ir dorybę. Sunaikink kalbą – sunaikinsi dangaus saulę, sujauksi pasaulio tvarką, atimsi gyvybę ir garbę“.

27. Parašykite knygos, kurios 350 metinių atminimui Lietuvos bankas išleido proginę 50 litų sidabrinę monetą, pavadinimą?

28. Kelintais metais įvyko Salaspilio mūšis?

29. Kaip vadinosi valdovo padėtį Abiejų Tautų Respublikoje bei valdovo santykius su bajorija nustatantis dokumentas?

30. Kuris dailininkas XVIII a. nutapė paveikslą „Lietuvos valstiečiai“?

II DALIS

31. 1569–1795 m. Abiejų Tautų Respublikos valdovais buvo įvairių valstybių atstovai. Nurodykite valdovus pagal valstybes.

Lietuva	
Lenkija	
Vengrija	
Prancūzija	
Šv. Romos imperija (Vokietija)	
Švedija	

_____ (12 taškų)

32. Atkurkite istoriko Zigmanto Kiaupos tekstą, įrašydami teisingus žodžius.

1768 m. seimo nutarimai paskatino sudaryti naują konfederaciją. Ji susibūrė _____ mieste Podolėje, turėdamas tikslą kovoti prieš _____ įtaką Respublikoje ir jos statytiniu tapusį _____ . Konfederatai kreipėsi pagalbos į Austriją, Prancūziją ir _____. Ši konfederacija buvo sudėtingiausių politinių judėjimų Respublikos istorijoje. Jame susipynė bajorų konservatizmas ir naujos XVIII a. idėjos. [...] Pirmuosius konfederatų būrius Lietuvoje 1768 m. suorganizavo _____. Konfederacija išplito po visą valstybę, įtraukdama plačiuosius _____ sluoksnius. Kartu pastebimas tam tikras organizacinis karinis pakrikimas, stokota vienybės, nebuvo stipraus politinio ir karinio vadovavimo, nesiliovė intrigos ir vadovų tarpusavio kova dėl įtakos. Neefektyvi pasirodė ir konfederatus parėmusios _____ pagalba pinigais, kariniais instruktoriais bei padrikais išpuoliais prieš _____ karinius dalinius.

_____ (8 taškai)

33. Raskite tekste septynias istorines klaidas ir parašykite teisingus atsakymus.

Pasirinkta Lenkija, su ja sudaryta Liublino unija, – nors dėl to prarastos didžiulės Lietuvos teritorijos ir apkarpytas suverenitetas. O svarbiausias praradimas – nuo šio Lenkijos karaliai tapdavo ir Lietuvos valdovais. Sudaryta bendra aukščiausioji valdžios institucija – tribunolas, kuriame Lietuva turėjo tik ketvirtadalį vietų. Teoriškai tai buvo unitarinė valstybė, tačiau išliko atskiras LDK valstybės titulas, pilietybė ir įstatymų leidžiamoji valdžia su išdu bei užsienio politika. 1579 m. prasidėjo nauja epocha Lietuvos valstybės ir visuomenės istorijoje – susiformavo unikali sąjunga su Lenkija ir bajoriškoji santvarka. Taip jau sutapo, kad tais pačiais metais į Lietuvą atvyko jėzuitai, nulėmę naujos – Renesanso epochos pobūdį.

Klaida _____ Teisingas atsakymas _____

Klaida _____ Teisingas atsakymas _____

Klaida _____ Teisingas atsakymas _____

Klaida _____ Teisingas atsakymas _____

Klaida _____ Teisingas atsakymas _____

Klaida _____ Teisingas atsakymas _____

Klaida _____ Teisingas atsakymas _____

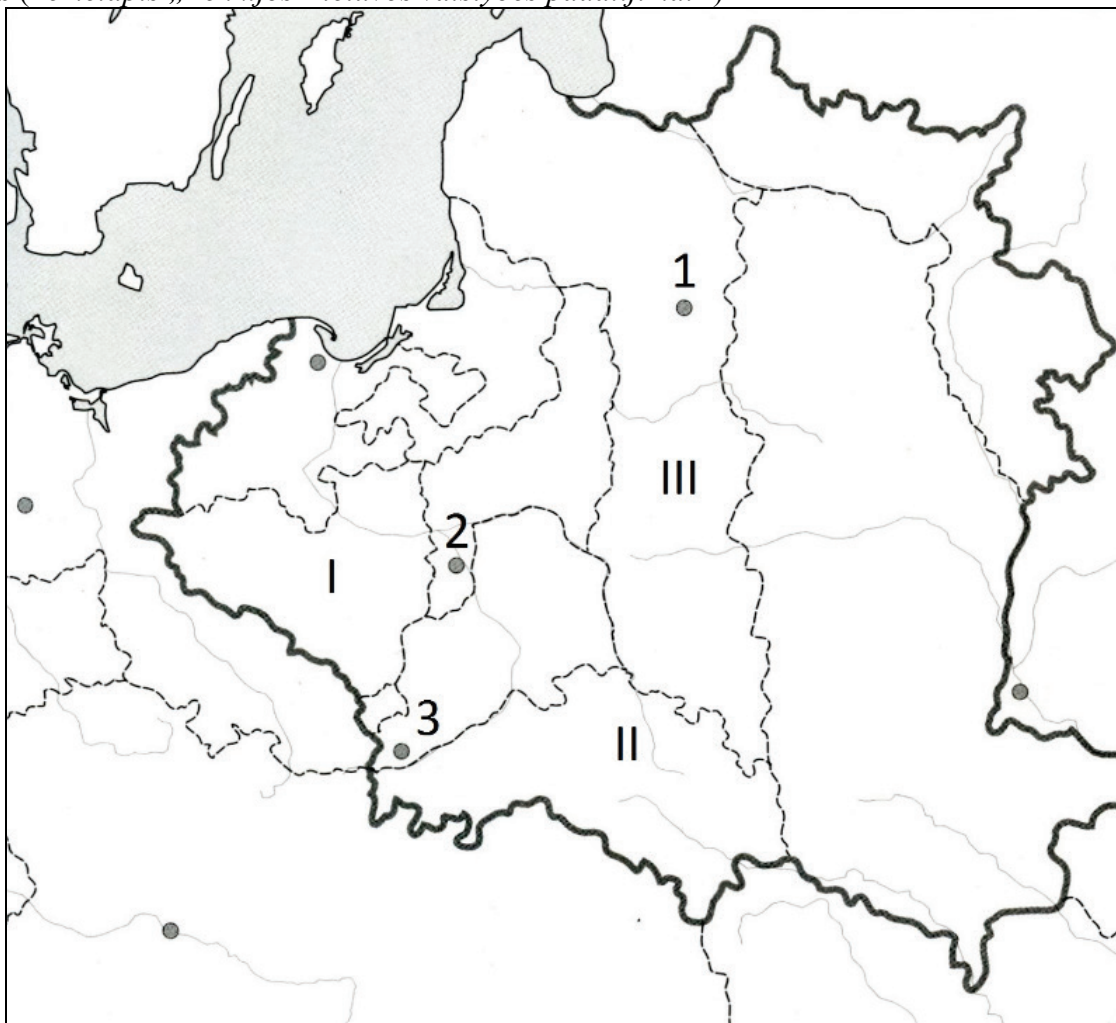
_____ (14 taškų)

III. DALIS

A šaltinis (Iš *Norman Davies*, „Dievo žaislas: Lenkijos istorija“)

Negalima, žinoma, neigti, kad „anarchijos respublikos“ etiketė Lenkijai buvo prilipdyta visiškai be pagrindo. Beveik penkiasdešimt metų po 1717 m. Nebyliojo Seimo politikai buvo visiškai bejėgiai ką nors pakeisti į gerąją pusę valstybės gyvenime. Respublika buvo dvilypė valstybė, kurios dviejų pagrindinių sudedamųjų dalių – Lenkijos karalystės ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės – skirtingi interesai niekais vertė visas pastangas ją reformuoti. Monarchija vis dar buvo renkamoji ir neretai virsdavo žaisliuku tarptautinės diplomatijos rankose. Seimą ir toliau luošino *liberum veto*, o nereformuoti įstatymai toliau leido kurtis konfederacijoms. [...] Niekad iki galo nesuprastume prieštaringų padalijimų laikotarpio aplinkybių, jie neatkreiptume dėmesio į tai, kad Lenkijos vidaus suirutė buvo be paliovos kurstoma galingesnių kaimyninių valstybių.

B šaltinis (Žemėlapis „Lenkijos-Lietuvos valstybės padalijimai“)

C šaltinis (Iš *Zigmanto Kiaupos*, „Lietuvos valstybės istorija“)

Respublika buvo kaltinama anarchija ir valstybės subjektų bajorų savivale. Žinant Respublikos praeitį, šiuose kaltinimuose galime išvelgti tiesos. Tačiau sunaikinta buvo šių ydų atsisakanti ar jau atsikračiusi, atsitiesianti ar jau atsitiesusi valstybė. [...] XVIII a. 2-ajame trečdalyje prasidėjęs reformų judėjimas, patirdamas įvairius vidaus ir išorės trukdymus, amžiaus paskutiniame trečdalyje išibėgėjo ir pasiekė apogėjų Ketverių metų seimo metu. Valstybės organizmas tvirtėjo, buvo pajėgus efektyviai funkcionuoti. Tiesa, daugumas reformų buvo kompromisinės, derinančios senąsias bajoriškąsias vertybes ir moderniąsias Apšvietos epochos visuomenės sampratas. Bet ir tai buvo didelis žingsnis į priekį, kėlęs nerimą Respublikos kaimynams. Joms sužlugdžius Ketverių metų seimo darbą, Respublikos visuomenėje įvyko kokybinis lūžis ir 1794 m. sukilimo metu bemaž visuotinai buvo priimama, nors dar ne visai aiški, daugialuomės tautos ir valstybės vizija, dėl jos nepriklausomybės ir laisvės pasiaukojamai kovojama.

34. Remdamiesi A šaltiniu, nurodykite tris vidaus priežastis, kurios lėmė Abiejų Tautų Respublikos žlugimą. Paaiškinkite, kaip kiekviena iš jų žlugdė valstybę.

1 _____ Paaiškinimas _____

2 _____ Paaiškinimas _____

3 _____ Paaiškinimas _____

(3 taškai)

35. Remdamiesi A šaltiniu ir žiniomis, nurodykite dar dvi vidaus priežastis, kurios lėmė Abiejų Tautų Respublikos žlugimą. Paaiškinkite, kaip kiekviena iš jų žlugdė valstybę.

1 _____ Paaiškinimas _____

2 _____ Paaiškinimas _____

(2 taškai)

36. Įvardykite pagrindinę valstybės žlugimo priežastį, kurią nurodo A šaltinio autorius. Paaiškinkite, kodėl ši priežastis tapo lemiamą valstybės žlugimo procese.

Priežastis _____ Paaiškinimas _____

(2 taškai)

37. Įvardykite valstybes, kurioms atiteko žemėlapyje romėniškais skaičiais I, II, III pažymėtos teritorijos. Kelintais metais šias teritorijas jos prisijungė?

I _____ Metai _____

II _____ Metai _____

III _____ Metai _____

(3 taškai)

38. Įvardykite žemėlapyje skaičiais 1, 2, 3 pažymėtus miestus ir nurodykite, kurioms valstybėms jie atiteko po ATR žlugimo.

1 _____ Valstybė _____

2 _____ Valstybė _____

3 _____ Valstybė _____

(3 taškai)

39. Palyginę A ir C šaltinius, nurodykite dvi Abiejų Tautų Respublikos žlugimo priežastis, kurias aprašo abiejų šaltinių autoriai.

1 _____

2 _____

(2 taškai)

40. Koks Abiejų Tautų Respublikos raidos politinės raidos bruožas, nurodytas C šaltinio autoriaus, nepateiktas A šaltinyje? Paaiškinkite, kodėl šis bruožas yra svarbus Abiejų Tautų Respublikos raidos supratimui.

(2 taškai)

41. Remdamiesi šaltiniais ir žiniomis, nurodykite, kuri priežastis turėjo lemiamą reikšmę Abiejų Tautų Respublikos žlugimui. Paaiškinkite, kodėl ši priežastis buvo lemiamą.

Priežastis _____

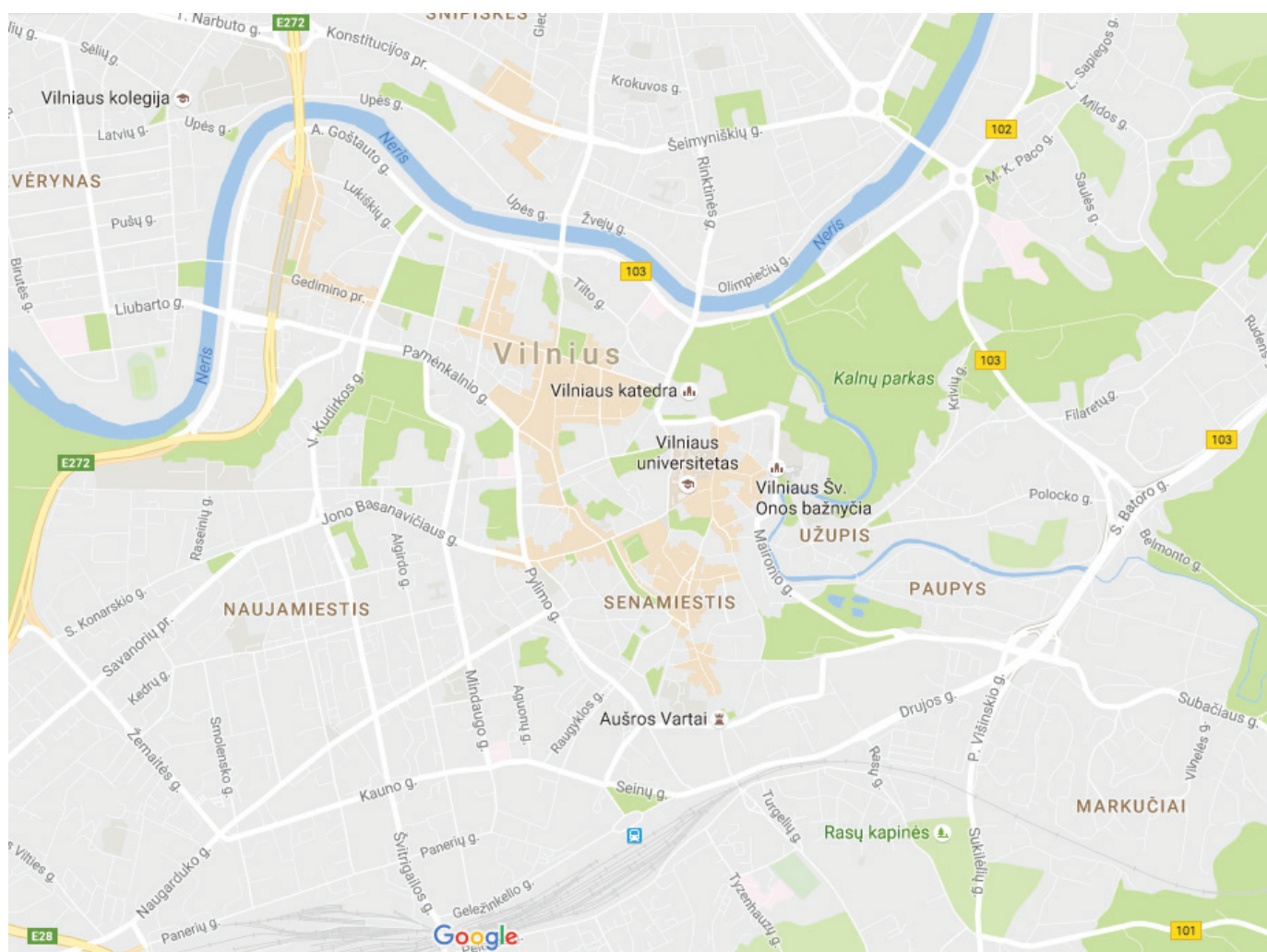
Paaiškinimas _____

(2 taškai)

IV DALIS

42. Kūrybinė užduotis.

Pateiktame Vilniaus žemėlapyje dalis gatvėvardžių ir kultūros paveldo objektų yra skirti Lietuvos didžiosios kunigaikštystės istorinių įvykių ir asmenybių įamžinimui. Suraskite keturias 1569–1795 m. LDK asmenybes įamžinusius gatvėvardžius, juos įvardinkite, nurodykite kiekvienos iš įvardytų asmenybių pareigybę/es bei indėlį į politinę ir kultūrinę valstybės raidą.

Asmenybė _____ pareigybė _____

Politinė veikla _____

Kultūrinė veikla _____

(4 taškai)

Asmenybė _____ pareigybė _____.

Politinė veikla _____

Kultūrinė veikla _____

_____ (4 taškai)

Asmenybė _____ pareigybė _____.

Politinė veikla _____

Kultūrinė veikla _____

_____ (4 taškai)

Asmenybė _____ pareigybė _____.

Politinė veikla _____

Kultūrinė veikla _____

_____ (4 taškai)

2017 METŲ XXVII LIETUVOS MOKINIŲ ISTORIJOS OLIMPIADOS

„LIETUVOS VALSTYBĖ ABIEJŲ TAUTŲ RESPUBLIKOJE“

II ETAPO VERTINIMO INSTRUKCIJA

I DALIES ATSAKYMAI

Kiekvienas iš 1–22 klausimų vertinamas 1 tašku.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
A	A	D	A	C	D	A	A	C	C	B
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
B	D	B	D	B	A	B	C	B	B	C

I–IV DALIŲ ATSAKYMAI

I–IV dalių užduočių klausimų atsakymuose mokinys teisingą atsakymą gali suformuluoti savais žodžiais. Ar atsakymo turinys yra teisingas, sprendžia užduoties vertintojai.

Kl. Nr.	Atsakymai	Taškai	Pastabos
23	Karaimų	1	Taškas skiriamas, už teisingai pateiktą atsakymą.
24	Gniezno arkivyskupas (Lenkijos primas)	1	Taškas skiriamas, už teisingai pateiktą atsakymą.
25	Tadas Kosciuszka	1	Taškas skiriamas, už teisingai pateiktą atsakymą.
26	Postilės	1	Taškas skiriamas, už teisingai pateiktą atsakymą.
27	Didysis artilerijos menas	1	Taškas skiriamas, už teisingai pateiktą atsakymą.
28	1605	1	Taškas skiriamas, už teisingai pateiktą atsakymą.
29	<i>Pacta conventa</i> (Henriko artikulai)	1	Taškas skiriamas, už teisingai pateiktą atsakymą.
30	Pranciškus Smuglevičius	1	Taškas skiriamas, už teisingai pateiktą atsakymą.
31	Lietuva: Žygimantas Augustas Lenkija: Jonas Sobieskis, Mykolas Kaributas Višnioveckis, Stanislovas Leščinskis, Stanislovas Augustas Poniatovskis Vengrija: Steponas Batoras Prancūzija: Henrikas Valua Šv. Romos imperija (Vokietija): Augustas II, Augustas III Švedija: Zigmantas Vaza, Vladislovas Vaza, Jonas Kazimieras Vaza.	12	12 taškų skiriama, kai teisingai pateikti dvylika atsakymų.

Kl. Nr.	Atsakymai	Taškai	Pastabos
32	<p>1768 m. seimo nutarimai paskatino sudaryti naują konfederaciją. Ji susibūrė Baro mieste Podolėje, turėdamas tikslą kovoti prieš Rusijos įtaką Respublikoje ir jos statytiniu tapusį Stanislova Augusta. Konfederatai kreipėsi pagalbos į Austriją, Prancūziją ir Turkiją. Ši konfederacija buvo sudėtingiausių politinių judėjimų Respublikos istorijoje. Jame susipynė bajorų konservatizmas ir naujos XVIII a. idėjos. [...] Pirmuosius konfederatų būrius Lietuvoje 1768 m. suorganizavo Simonas Kosakovskis. Konfederacija išplito po visą valstybę, įtraukdama plačiuosius bajorijos sluoksnius. Neefektyvi pasirodė ir konfederatus parėmusios Prancūzijos pagalba pinigais, kariniais instruktoriais bei padrikais išpuoliais prieš Rusijos karinius dalinius.</p>	8	8 taškai skiriami, kai teisingai pateikti aštuoni atsakymai.
33	<p>1 klaida – tribunolas, atsakymas – seimas. 2 klaida – ketvirtadalį vietų, atsakymas – trečdalį vietų. 3 klaida – atskira pilietybė, atsakymas – bendra pilietybė. 4 klaida – atskira įstatymų leidžiamoji valdžia, atsakymas – bendra. 5 klaida – atskira užsienio politika, atsakymas – bendra užsienio politika. 6 klaida – 1579, atsakymas – 1569. 7 klaida – renesansas, atsakymas – barokas.</p>	7	Taškas duodamas už surastą klaidą ir pateiktą teisingą atsakymą.
34	<p>1. Skirtingi Lenkijos karalystės ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės interesai. Paaiškinimas – skirtingi dviejų valstybių interesai trukdė ATR laikytis vieningos politikos.</p> <p>2. Monarchija buvo renkama. Paaiškinimas – valdovo valdžia buvo silpna ir nepajėgi priimti ryžtingų sprendimų.</p> <p>3. Seimą ir toliau luošino <i>liberum veto</i> teisė. Paaiškinimas – ši teisė trukdė seimų darbą ir sudarė galimybę kitoms valstybėms kišti į ATR reikalus.</p> <p>Galimi atsakymai: „anarchijos respublika“, konfederacijų kūrimasis.</p>	3	<p>Taškas skiriamas, kai teisingai pateiktas vienas atsakymas ir paaiškinimas.</p> <p>2 taškai skiriami, kai teisingai pateikti du atsakymai ir du paaiškinimai.</p> <p>3 taškai skiriami, kai teisingai pateikti trys atsakymai ir trys paaiškinimai.</p>
35	<p>1. Bajorų konfederacijų kūrimasis. Paaiškinimas – bajorų tarpusavio kovos silpnino valstybę.</p> <p>2. Baudžiavinis ūkis. Paaiškinimas – ši sistema buvo neefektyvi ir tai silpnino šalies ekonomiką.</p>	2	<p>Taškas skiriamas, kai teisingai pateiktas vienas atsakymas ir vienas paaiškinimas.</p> <p>2 taškai skiriami, kai teisingai pateikti du atsakymai ir du paaiškinimai.</p>

36	<p>Priežastis – Lenkijos vidaus suirutė buvo be paliovos kurstoma galingesnių kaimyninių valstybių.</p> <p>Paaiškinimas – ATR žlugimą nulėmė Rusijos, Prūsijos ir Austrijos kišimasis į valstybės reikalus ir jų įvykdyti ATR padalijimai.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas už teisingai nurodytą priežastį arba paaiškinimą.</p> <p>2 <i>taškai</i> skiriami kai teisingai nurodyta priežastis ir pateiktas paaiškinimas.</p>
37	<p>I – Prūsijai. Metai – 1793 m.</p> <p>II – Austrijai. Metai – 1772 m.</p> <p>III – Rusijai. Metai – 1795 m.</p>	3	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai nurodoma valstybė ir teritorijos prijungimo metai.</p> <p>2 <i>taškai</i> skiriami, kai teisingai nurodomos dvi valstybės ir teritorijų prijungimo metai.</p> <p>3 <i>taškai</i> skiriami, kai teisingai nurodomos trys valstybės ir teritorijų prijungimo metai.</p>
38	<p>1 – Vilnius. Valstybė – Rusija.</p> <p>2 – Varšuva. Valstybė – Prūsija.</p> <p>3 – Krokuva. Valstybė – Austrija.</p>	3	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai nurodomas miestas ir valstybė, kuriai jis atiteko.</p> <p>2 <i>taškai</i> skiriami, kai teisingai nurodomi du miestai ir valstybės, kurioms jie atiteko.</p> <p>3 <i>taškai</i> skiriami, kai teisingai nurodomi trys miestai ir valstybės, kurioms jie atiteko.</p>
39	<p>1. Abiejų šaltinių autoriai mini vidinės valstybės žlugimo priežastis (anarchija ir bajorų savivalė).</p> <p>2. Abiejų šaltinių autoriai svarbia žlugimo priežastim nurodo išorinį veiksni – užsienio valstybių kišimąsi ir valstybės padalijimus.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai pateiktas vienas atsakymas.</p> <p>2 <i>taškai</i> skiriami, kai teisingai pateikti du atsakymai.</p>

40	<p>C šaltinio autorius aprašo reformas, kurios buvo pradėjusios stiprinti valstybę ir teikė vilčių, kad ilgainiui bus atsisakyta vidaus politikos problemų, trukdžiusių sklandžiai ATR raidai.</p> <p>Šio apsektu supratimas leidžia visapusiškiau suprasti ATR raidą ir nevertinti vienareikšmiškai valstybės žlugimo priežasčių.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai pateiktas vienas atsakymas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingai pateikti du atsakymai.</p>
41	<p>Priežastis – užsienio valstybių kišimasis į ATR turėjo lemiamą reikšmę valstybės žlugimui.</p> <p>Paaiškinimas – jeigu užsienio valstybės nebūtų padalinusios ATR, valstybė nebūtų žlugusi. Pradėtos įgyvendinti reformos akivaizdžiai liudijo, kad ATR tvirtėjo ir buvo pajėgi efektyviai funkcionuoti (A šaltinis).</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai pateiktas vienas atsakymas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingai pateikti du atsakymai.</p>
42	<p>Kūrybinė užduotis.</p> <p>Atsakymai:</p> <p>Steponas Batoras – Transilvanijos kunigaikštis (1571–1576 m.), Lenkijos karalius (1575–1586 m.), Lietuvos didysis kunigaikštis (1576–1586 m.).</p> <p>Politinė veikla: reformavo Abiejų Tautų Respublikos kariuomenę, sudarė taikos sutartį su Turkija ir Krymo chanatu. Įtraukęs į Livonijos karą Lenkijos kariuomenę, atkovojo Rusijos užimtas LDK bei Livonijos teritorijas ir privertė Rusiją sudaryti taikos sutartį.</p> <p>Kultūrinė veikla: suvaidino svarbų vaidmenį pertvarkant Vilniaus jėzuitų kolegiją į Vilniaus universitetą.</p> <p>Mykolas Kazimieras Pacas – 1658 m. karališkasis pulkininkas, 1659 m. paskirtas lietuviškojo dalinio vadu ir etmono pavaduotoju, 1663–1667 m. Smolensko vaivada ir Lietuvos lauko etmonas, 1667–1682 m. Lietuvos didysis etmonas, 1669–1682 m. ir Vilniaus vaivada.</p> <p>Politinė veikla: įvedė kariuomenės vidaus gyvenimo taisykles (statutą), kariuomenės drausmės taisykles ir karo teismų taisykles.</p> <p>Kultūrinė veikla: jo rūpesčiu ir lėšomis padėkai už Liubomirskio maišto numalšinimą pradėta Vilniaus Petro ir Povilo bažnyčios statyba Antakalnyje.</p> <p>Leonas Sapiega – valstybės politinis veikėjas, Lietuvos didysis sekretorius (1580 m.), Lietuvos pakancleris (1585–1589 m.), Lietuvos didysis kancleris (1589–1623 m.), Vilniaus vaivada (nuo 1623 m.), LDK didysis etmonas (nuo 1625 m.).</p>	16	<p><i>4 taškai</i> yra skiriami teisingai nurodžius kiekvienos LDK asmenybės pareigybę/es bei indėlį į politinę ir kultūrinę valstybės raidą.</p> <p><i>16 taškų</i> skiriama, kai teisingai nurodytos visos keturios asmenybės jų pareigybės bei indėlis į politinę ir kultūrinę valstybės raidą.</p>

Politinė veikla: prisidėjo 1581 m. įkuriant LDK vyriausiąjį tribunolą, vadovavo III Lietuvos Statuto (1588 m.) rengimui.

Kultūrinė veikla: rūpinosi kariais ir valstiečiais, steigė savo dvaruose mokyklas baudžiauninkų vaikams; dosniai aukojo bažnyčiai, buvo kelių bažnyčių statybos fundatoriumi. Tapęs kataliku, jis pastatydino sau ir savo šeimai mauzoliejų – Šv. Mykolo bažnyčią Vilniuje ir prie jos, vienuolyno pastatą bernardinams. Bažnyčioje tebėra Leono Sapiegos ir jo dviejų žmonių antkapinis paminklas – didžiausias Lietuvoje memorialinis statinys.

Tyzenhauzai (Antanas Tyzenhauzas) – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės rūmų išdininkas ir karališkųjų ekonomijų administratorius.

Politinė veikla: iš Vilniaus į Gardiną perkėlė Lietuvos Vyriausiąjį Tribunolą, Iždo komisiją. Perkeldamas teismus į Šiaulius, Antanas Tyzenhauzas vadovavosi ne tik politiniais sumetimais, bet taip pat tikėjosi paskatinti Šiaulius toliau plėtotis, padidinti Šiaulių ekonomijos pajamas bei savo įtaką jai. Jis siūlė sustiprinti vykdomąją teismų galią.

1765 m. paskirtas Šiaulių ekonomijos administratoriumi pradėjo radikalias ekonomines ir urbanistines reformas iš esmės perstatyti Šiaulių ir Joniškio miestus. Tuomet Lietuvoje jau plito klasicizmo idėjos, kuriomis ir rėmėsi A. Tyzenhauzo planai – radialinio plano miestą perstatyti į taisyklingą stačiakampį.

Kultūrinė veikla: jo rūpesčiu Gardine įkurta matininkų mokykla, siuntė jaunuolius į Angliją mokytis agronomijos. rėmė pažangias pijorų mokyklas, pateikė Seimui projektą dėl Edukacinės komisijos pertvarkymo, buvo vienas iš miestelių reformos iniciatorių. 1774 m. pradėta Šiaulių miesto centro rekonstrukcija, pertvarkant centrinę aikštę ir gatvių tinklą pagal klasicistinės architektūros principus.

Iš Italijos parsivežė orkestrą, iš Paryžiaus – baletą, iš Čekijos – aludarius ir vaistininkus. Savo lėšomis Gardine įkūrė pirmąjį valstybėje botanikos sodą, gamtos istorijos kabinetą, biblioteką, teatrą ir ėmė leisti laikraštį.